

líquid», cosa que tampoc deu tenir altre gra de veritat que això de «violent». En fi atribueix el mot a Eivissa suposant (*AlcM* o l'informador innominat) que allí, junt amb «crit molt fort» (única cosa fundada), també signifiqui «esternut molt fort»: «molt fort» sí, però altrament hi ha confusió amb *eixavuir(o)*, sinònim d'esternut i quasi-homònim del nostre mot (sí bé sense cap parentiu etimològic), sigui com a mera confusió individual sigui per una variant (casualment coincident) **eixabut*, fruit d'un encreuament d'*eixabuir* amb *esternut*.² És de dordre que els meritíssims autors de la nostra font lexicogràfica cabdal, i llur heroic capità i acabador, després de dar-nos dades tan útils com les de Lluïll, que he reproduït d'ells a dalt, caiguin tan sovint, per prejudicis de «col·laboradors de poca son» (però de menys cura i saber), en l'ensopegall de deixar-se guiar per vagues paronímies, postposant els significats antics, en llurs filiacions semàntiques, a informes escadussers d'aficionats sense disciplina filològica, la identitat dels quals se'ns calla.

DERIV.: *Eixabucar* (Lluïll, Canals, veg. supra).

¹ En tot cas puc assegurar que el mot és enterament estrany a l'ús barceloní, i també cal desmentir que s'usi per la banda de Girona (com diu *AlcM*): l'hauria sentit jo alguna vegada a gent del Nord (i no el recordo oralment d'enlloc del Princ. en ma vida, fora d'un cop, ben jove, a un home del Camp).
² Pot ser que sigui justa l'acc. «aglomeració de gent» que funda en una cita d'una novelleta de Ramon i Vidales (1909), si bé el context «en dies d'*aixebuc* a la taverna» no aclareix gran cosa, i bé podria ser també «confusió» o «altercat tavernari». Notem que R. i Vidales era del Vendrell, per tant ja lliga amb Oller.

EIXABUIRAR (o *-vuirar*), *eixabuiro*, 'esternudar, esternut' (mots locals de la zona Osona-Gironès-Ribes, i cf. en *eixabuc* per a la possibilitat que hagi estat eiv.): com he explicat en *LleuresC*, 350-1 i ací mateix en *BENNAURAT* (cf. nota a la meua ed. de l'*Arxipreste* de Hita, c. 766ss.), es tracta d'*eix-avuir-ar*, derivat de *avuir* per 'auguri', per la creença en el valor augural dels esternuts.

EIXABUIT, 'atordit, estabornit' usat per Muntaner: «va ferir lo cavall per la testa e lo cavall estech *exabuit*» (245, § 124), és l'equivalent fonètic d'oc. ant. *eissabozit* «étourdi, engourdi», que correspon a una derivació esquemàtica EX-SAPID-ITUS, de SAPIDUS, només que la *o* és deguda a un encreuament amb *eissaborit* (derivat de SAVOR), encreuament més accentuat en *eissaborzit* (tots tres registrats amb aquell sentit pel PDPF). Veg. ací ESTABORNIR. El mot fou usat més tard amb alguna alteració en la *Doctr. Comp.* d'Eiximenis, amb el sentit de 'sentir i demostrar desplaer per alguna cosa': «*exibuir* e mostrar-se participant en la tribulació del proïsme e ajudar a aquell». Aquesta alteració es ressent en la *i*, i també en el sentit, d'una confusió que cometia l'escriptor (o potser més aviat, només, o en part, alguns seus col·la-

boradors, o secretaris, o amanuenses), amb el ll. *exhibuit* passat de *exhibere* 'mostrar, demostrar', com es comprèn per un altre passatge de la mateixa obra, on els mots «resta ara --- que sia *exhibuïda* la pietat o retuda a la pàtria, a la majestat de la qual, encara, aquella autoritat ---», parafrasegen si no tradueixen una cita llatina, on després de parlar de la *pietas* diu «restat nunc ut patria <llég. patriae?> *exhibeatur*, cuius maiestati etiam illa --- auctoritas ---».¹

¹ Ed. *CoDoACA* XIII, 313, confrontada amb la dels *NCL.*, p. 36 (cf. 113?), que és la que introdueix la *-h-* en *exhibuïda*. Altrament del conjunt del paràgraf es treu la impressió que ací hi ha hagut interpolacions (tant o més que malentesos per part del savi franciscà); i també és clar que fins en l'altre passatge hi deu haver bastant d'això.

Eixafarnar: sembla degut a un encreuament o confusió d'*aixafar* amb *enllefarnar* (LLEFRE).

Eixagollar: mera grafia per *eixagolar* = *eixegular* (deriv. d'*egual* IGUAL).

Eixaguador, *eixaguar* (I i II), V. *eixaugar*, cf. *aigua Eixaguar*, V. *aixovar* *Eixalada*, i + *eixalada* 'esllavisada', V. *eixalar* (ALA) *Eixalafar* o *eixalefar*, derivat de *xalefa* 'figa badada' (XEREC) *Eixalament*, *eixalar*, *eixalat*, V. *ala*

Eixalavar: no crec que tingui gaire relació amb *eixaguar* (EXAQUARE) sinó que vindrà de EX-ELAVARE (LLAVAR), amb la formació pleonàstica del tipus del cast. *xamerdar* EX-EMERDARE (per al qual cf. DCEC III, 372b37), cat. *eixenegar* (EX-ENECARE), *eixamicar* (MICA), *eixamostar* EX-EMUSTARE, it. *scilinguare*, etc.; *eixarravar* sembla ser una variant d'*eixalavat* 'esbandit', 'aigualit (menjar)' per encreuament amb *eixarreit* que també pogué usar-se en sentits molt pròxims a 'esbandit'.

Eixalbar, *eixalbé*, V. *alba*

Eixaldar, *eixaldiga*, V. *xaldiga*, i per ara *EntreDL* III, 168n., on parlo del mall. *xalea* suggerint que vingui de l'àr. *šá'la* 'flama', 'tió' (> **xalla* amb *cl* > *ll*?); com que a Lleida pren el sentit de 'forat de cremat' no és inconcebible que *eixaldar* 'esquerdar' sortís també d'ací; però potser més que *ll* > *ld* i arabisme pur, remuntat des de Lleida, hi hauria encreuament de l'arabisme amb la família d'*esquerdar* o bé un altre verb (*baldar*?); la *-g-* postònica i la *-i-* podrien ja reflectir l'àrab *q*, cf. el mall. *xalea*.

Eixalefar, V. *xalefa* (XEREC) *Eixaliar*, V. *exili Eixaló* 'home flasc', V. *ala*; 'cert teixit' (*EntreDL* I, 165), pròpiament 'drap de Chalons', cf. *Valencines*, *Sent-Omer*, *Pruïns*, *Arres* (ibid.) *Eixaloc*, V. *xaloc*

EIXAM, del ll. EXĀMEN n., id. □ 1.ª doc.: fi S. xv.

En el *Tirant* de MJdGalba (a. 1490): «veren acostar una squadra de gent ab una bandera blava, hon hi havia pintat un *exam* de abelles, totes d'or» (Ag. IV, 53, § 326), i en el *Colloqui de les Dames* que deu ser, si fa no fa, coetani: «per comour' *axam* d'abelles /